

چرا آذربایجان به دستور جان بولتون برای منزوی کردن ایران توجه نمی‌کند؟

آذربایجان نشان داده سیاست خارجی خود را بر اساس اصل توازن و بی طرفی در مورد اختلافات با همسایه‌ها تدوین کرده است. از طرفی هر گونه اختلاف نظر با ایران به معنای تقویت ارمنستان، دشمن شماره یک آذربایجان است.

به گزارش آران نیوز: آذربایجان در یک منطقه پیچیده واقع است. سه کشور همسایه این کشور یعنی ایران، روسیه و ترکیه، هر سه بازیگران کلیدی عرصه سیاست بین المللند. این روزها این کشورها به دلیل موضوعاتی که در آن درگیرند در صدر اخبار جهان قرار دارند.

روزنامه ترکیه‌ای «دیلی صباح» با اشاره به موقعیت ژئوپلیتیکی آذربایجان به یکی از مهمترین موضوعات جهان امروز یعنی تحریمهای آمریکا علیه ایران اشاره کرده و نوشت: به طور طبیعی از آذربایجان به عنوان یک کشور همسایه ایران و متحد آمریکا خواسته شده که در برابر ایران ایستادگی کند. این درخواستی است که جان بولتون مشاور امنیت ملی آمریکا در سفر خود به باکو مطرح کرده است. در واقع با توجه به اینکه باکو روابط بسیار خوبی با غرب، اسرائیل و ایران دارد، موضع آذربایجان جالب توجه است. به نظر می رسد موضع باکو در قبال ایران به دلایل مختلف تغییری نکرده است.

دلیل اول اینکه، آذربایجان تعادل در سیاست خارجی در قبال همسایگانش را از زمان حیدر علی اف در 25 سال پیش تا کنون حفظ کرده است. پیش تر در زمان اعلام استقلال در سال 1991، جبهه ملی آذربایجان به قدرت رسید و سیاست خارجی تندی را در قبال روسیه و ایران در پیش گرفت. آنها با تهدید یکپارچگی سرزمینی ایران از طریق تشویق گروه های آذری که 25 درصد جمعیت ایران را تشکیل میدهند سعی داشتند نفوذ روسیه را از بین ببرند.

جبهه ملی و رهبر این جبهه یعنی ابولفضل ایلچی مشکلاتی را برای کشور به وجود آوردند که هنوز هم در درگیری های مرزی ناگورنو و قره باغ جلوه گر است.

اظهار نظر های تند ایلچی و اهداف غیر واقع بینانه سیاست خارجی او به آشوب در کشور منجر شد که عامل اصلی حمایت مردم از حیدرعلی اف بود. درسی که از این سیاست غیر موفقیت آمیز گرفته شد این بود که سیاست خارجی آذربایجان به سمت تعادل پیش رفت.

دومین مساله مهم در باره موضع پیچیده آذربایجان، روابط این کشور با ایران است. اگرچه روابط باکو با تهران به اندازه روابط آنها با سایر بازیگران مهم منطقه از جمله روسیه و ترکیه خوب نیست اما این روابط بر اساس منافع ملی طراحی شده است. صادرات گاز طبیعی آذربایجان به ایران در ازای تامین گاز طبیعی و سایر اقلام توسط ایران برای نخجوان یکی از نشانه های این سیاست است.

از این گذشته وجود پتانسیل زیاد صنعت توریسم بین دو کشور سبب شده آذربایجان از زمانی که قیمت نفت کاهش پیدا کرده به این صنایع روی بیاورد. علاوه بر اینها، هر مشکلی که بین ایران و آذربایجان رخ دهد، به نفع ارمنستان تمام خواهد شد. ارمنستان دشمن آذربایجان است و به نفع آذربایجان است که این کشور را در انزوا نگه دارد.

از همه اینها گذشته حوادث سال قبل و پایان درگیری بر سر سهم کشورهای حاشیه خزر از این دریاچه که آذربایجان و ایران بر سر آن اختلاف نظر داشتند نیز مساله مهمی بود. در ماه آگوست همه کشورهای حاشیه خزر کنار هم جمع شدند و بر سر رسیدن به یک راه حل برای این مشکل به توافق رسیدند.

در گذشته چنین وضعیتی هابی وجود داشت، نه تنها در مورد ایران بلکه درباره همه کشورهای همسایه. باکو بر موضع بی طرف خود در همه موضوعات مشابه پافشاری کرده بود. موضع آذربایجان میتواند با دو مثال متاخر توضیح داده شود:

اول؛ بحران جدی میان اسرائیل و ترکیه که هر دو شرکای مهم آذربایجانند. آذربایجان روابط فرهنگی عمیقی با ترکیه دارد و همواره توسط ترکیه در مسائل مرزی از جمله درگیری ناگورنو و قره باغ مورد حمایت واقع شده است. اسرائیل نیز شریک استراتژیک باکوست به ویژه اینکه قرارداد امنیتی دو جانبه ای بین این دو منعقد شده است. باگو سعی کرد موضع بی طرفی را در این بحران حفظ کند و به نظر این دیپلماسی آنها موفقین آمیز بود.

دوم؛ زمانی که بحران جنگنده بین روسیه و ترکیه به وجود آمد، باکو با مشکلات جدی رو به رو شد. حفظ موضع بی طرفی در این موضوع بسیار مخاطره آمیز بود. با این حال آذربایجان در این مورد نیز بی طرف ماند و نقش کلیدی در حل و فصل مشکل میان مسکو و انکارا داشت. این بحران در نهایت به فرصتی برای همه طرف ها تبدیل شد.

علی رغم این واقعیت که آذربایجان شریک آمریکاست، اینکه گمان کنیم اقدامی را برای منزوی کردن ایران انجام خواهد داد، غیر واقع بینانه است. یکی از دلایل غیر واقع بینانه بودن چنین انتظاری، اهمیت ایران برای آذربایجان به عنوان یک همسایه مرزی است. از این گذشته ایران یک کشور کلیدی برای باکو است و هر تنشی بین باکو و تهران به نفع ارمنستان تمام خواهد شد. چیزی که طبیعتا آذربایجان به دنبال آن نیست.

علاوه بر همه اینها، تحولات اخیر نشان میدهد روابط دو جانبه ایران و آذربایجان تقویت شده است. توافق اخیر در دریای خزر یکی از آنهاست. همه اینها نشان میدهد آذربایجان به ساز آمریکایی ها برای منزوی کردن ایران نخواهد رقصید.